

Høring forslag til ny opplæringslov og endringer i friskolelova

Norsk kulturskoleråd

Innhold

Innledning	1
<i>Overordnet om kulturskolen og opplæringsloven</i>	2
Hovedområder i høringssvaret	2
<i>Et eget kapittel for kulturskolen i opplæringslova</i>	2
<i>Kulturskolens læringsmiljø</i>	2
<i>Medvirkning</i>	2
<i>Kompetanse</i>	3
1 Et eget kapittel for kulturskolen i opplæringslova	3
a) <i>Forslag om endret plassering av lovteksten om kulturskole</i>	3
b) <i>Forslag om formulering av kulturskolens formål i lovteksten</i>	4
c) <i>Forslag om formulering om forskrift for kulturskolen</i>	5
2 Læringsmiljø	6
3 Medvirkning	7
4 Kompetanse	7

Innledning

Norsk kulturskoleråd gir med dette sine høringsinnspill til Kunnskapsdepartementets (KD) «*Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskolelova*». Som invitert høringsinstans er det naturlig at Norsk kulturskoleråd primært gir høringsinnspill til det som omhandler kulturskole. Derfor er det særlig lovforslagets kapittel 26: Kulturskole, karriererettleiing og ulykkesforsikring og især paragraf § 26-1 Kulturskole som kommenteres. Et viktig premiss for Kulturskolerådets innspill er imidlertid at loven skal legge til rette for mer helhetlig tenkning omkring opplæring, slik som er tydelig i *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. Derfor har vi også forslag til forbedringer som ivaretar både kulturskoleperspektivet og helhetsperspektivet i opplæringen, for eksempel når det gjelder læringsmiljø, medvirkning og kompetanse.

Overordnet om kulturskolen og opplæringsloven

Norsk kulturskoleråd uttalte seg da *NOU 2019-23 Ny opplæringslov* ble lagt ut på høring. I denne utredningen var kulturskolen foreslått flyttet over i kulturlova. Kulturskolerådets entydige uttalelse og anbefaling var da at kulturskolen, som et lovpålagt skoletilbud, fortsatt skulle være hjemlet i opplæringsloven. Det er gledelig at dette nå er sikret i KDs forelagte forslag til ny opplæringslov. Vi vil også uttrykke at vi er takknemlige for at departementet har søkt dialog og kunnskap med både kulturskolerådet og hele kulturskolefeltet om hvordan kulturskolen kan styrkes, slik det kommer til uttrykk i *Meld. St. 18 (2020–2021)*. I høringsbrevet fra departementet til ny opplæringslov er tiltakene som er foreslått i denne meldingen oppgitt som en føring i arbeidet fram mot ny opplæringslov. Vi henter i stor grad våre begrunnelsen for våre innspill her fra *Meld. St. 18 (2020–2021)*.

Hovedområder i høringssvaret

Norsk kulturskoleråd er tilfreds med at kulturskolen skal forbli i opplæringsloven, men vi har likevel flere forslag til forbedringer. Våre høringspunkt lar seg dele inn i følgende områder:

Et eget kapittel for kulturskolen i opplæringslova

I KDs forslag til ny opplæringslov plasseres kulturskolen i kapittel 26: “Kulturskole, karriererettleiing og ulykkesforsikring”. Norsk kulturskoleråd er forundret over denne plasseringen. Denne plasseringen – som på oss virker helt vilkårlig – er ikke egnet til å styrke kulturskolens plass i kommunenes opplæringstilbud og skape sammenheng mellom de forskjellige tjenestene slik intensjonen i *Meld. St. 18 (2020–2021)* er. Kulturskolerådet mener det er helt nødvendig at kulturskolen får et eget kapittel i loven, eller i det minste at paragrafer om kulturskolen opptrer i logisk sammenheng med de nærmeste samarbeidende tjenestene (f.eks. grunnskole, SFO, overgang fra barnehage til skole). Videre mener vi det bør knyttes flere punkt til kulturskolen i lovteksten.

Kulturskolens læringsmiljø

Kulturskolen, som et lovpålagt skoletilbud, må som grunnskolen, skolefritidsordningen og leksehjelpordningen være pålagt å ha et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring. Lovteksten slik den foreligger knytter ikke forbindelse mellom lovtekstens kapittel 12 (som gjelder for grunnskolen, skolefritidsordningen og leksehjelpordningen) og kulturskolen.

Medvirkning

I *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge* er barn og unges medvirkning et sentralt element. I stortingsmeldingen vises det til [BUSK-rapporten](#) med følgende hovedbudskap og oppfordring fra barn og unge til voksensamfunnet:

- ta barne- og ungdomskulturen på alvor
- gjer terskelen for å medverke og delta lågare
- gjer breidda i tilbodet større
- sikre kvaliteten i det tilbodet som fins

For at dette skal kunne styrkes i kulturskolen bør ambisjonene også gjenspeiles i opplæringsloven. I høringsnotatets kapittel 16 vises det til elevenes medvirkning og skoledemokratiet, bl.a. med henvisning til FNs barnekonvensjon. Her ser vi at kulturskolen kan inntenkes.

Kompetanse

For å sikre kvalitet, stabilitet og et helhetlig fokus på oppvekst i kommunene bør det være et lovfestet krav til kompetanse i kulturskolen på linje med grunnskole og barnehage. Ansatte i landets kulturskoler har generelt et høyt kunst/kulturfaglig kompetansenivå, noe som også er anerkjent i *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. For å kunne legge til rette for videreutvikling mot en mer helhetlig forståelse av kompetanse i kommunene og bidra til økt samarbeid, ønsker Kulturskolerådet tydeligere formulerte forventninger om kompetanse for kulturskolens ansatte i opplæringsloven. Spesielt gjelder dette med tanke på formell pedagogisk kompetanse.

1 Et eget kapittel for kulturskolen i opplæringslova

a) Forslag om endret plassering av lovteksten om kulturskole

Norsk kulturskoleråd er enig i KDs vurdering i at Kulturskolen skal hjemles i opplæringsloven. Det er for oss helt klart at kulturskolens forankring ligger der, og vi mener at dette er en forutsetning for videre utvikling av kulturskolene i samarbeid med grunnopplæringen ellers, til beste for barn og unges oppvekst.

Grunnlaget for Norsk kulturskoleråds innspill om eget kapittel i opplæringsloven ligger i departementets konkrete forslag til lovtekst i *Kapittel 26: Kulturskole, karriererettleiing og ulykkesforsikring*:

§ 26-1 Kulturskole

Kommunen skal ha eit tilbod om kulturskole til barn og unge, organisert i tilknytning til skolen og kulturlivet elles. Kommunen kan samarbeide med andre kommunar om tilbodet.

Kulturskolen skal ikkje godta krenkjande oppførsel som til dømes mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Kulturskolen skal førebyggje tilfelle der elevar ikkje har eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.

KD tydeliggjør med dette at kulturskolens plass i lovverket er i opplæringsloven. Dette støtter vi, men vi vil påpeke at plasseringen av lovteksten om kulturskolen i departementets forslag til lovtekst er lite logisk, og at den ikke avspeiler den rolle og sammenheng kulturskolen skal ha i henhold til *Meld. St. 18 (2020–2021) Opplære, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*.

Forslag om endret plassering av lovteksten om kulturskolen:

Norsk kulturskoleråd foreslår derfor at lovteksten(e) om kulturskolen flyttes ved at det opprettes et eget kapittel, for eksempel et nytt kapittel 5, subsidiært at lovteksten om kulturskolen gis en mer logisk plassering i loven, f.eks. som en del av kapittel 4: Skyss, leksehjelp, SFO, kulturskole, skoletur og overgang frå barnehage til skole.

b) Forslag om formulering av kulturskolens formål i lovteksten.

I *Meld. St. 18 (2020–2021) Opplære, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*, som ble vedtatt av Stortinget i juni 2021, formuleres kulturskolens formål slik:

Formålet til kulturskolen er å gi eit undervisningstilbod av høg fagleg og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge, uavhengig av kvar dei bur og økonomi.

I kulturskolen skal elevane få lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstnariske uttrykk.

Kulturskolen skal òg bidra til å kvalifisere elevar med særleg interesse og motivasjon for opptak i høgare kunstfagleg utdanning. Tilbodet skal bidra til danninga barn og unge får, til å fremje respekt for den kulturelle tilhøyrsele andre har, til bevisstgjerung av eigen identitet og til å utvikle evna til kritisk refleksjon.

Kulturskolen er open for personar i alle aldrar, men barn og unge frå 0 til 19 år er primærmålgruppa, og barn i skolealder, til og med vidaregåande opplæring, skal prioriterast. Kulturskolen skal vere både ein skoleaktivitet, ein kulturaktivitet og ein fritidsaktivitet.

Kulturskolen skal gi elevane moglegheit til å medverke. Elevane skal erfare at dei blir lytta til, at dei har reell innverknad, og at dei kan påverke det som vedkjem dei.

Kulturskolen bør vere ein samarbeidande aktør med barnehagen, grunnopplæringa, SFO, anna kulturliv og frivillige aktørar i den enkelte kommunen. Kulturskolen kan vere eit lokalt ressurscenter. Det er eit mål at alle kulturskolar skal ha eit breiddetilbod og eit kjernetilbod. Nokon kulturskolar i kvart fylke/region kan ta eit særskilt ansvar for fordjupingstilbod og talentutvikling.

Ein kulturskole for alle inneber at alle, uavhengig av bakgrunn, føler seg velkomne. Kulturskolen bør spegle av mangfaldet i samfunnet gjennom eit breitt samansett tilbod av undervisning, formidling og skapande verksemd.

(Meld. St. 18 (2020–2021) Opplære, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge, s. 68)

Denne formuleringen er vedtatt i Stortinget, og gir retning og ambisjoner for kulturskolen uten å ha for store implikasjoner for kommunene. Her ses kulturskolen *i sammenheng* med kommunenes

tilbud ellers, og det fastsettes ambisjoner for faglig kvalitet, for forberedende kunstutdanning i et helhetlig utdanningsforløp, og ikke minst for elevmedvirkning og inkludering.

Forslag til paragraf om kulturskolens formål:

Norsk kulturskoleråd foreslår at kulturskolens formål, slik det er formulert i *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*, tas inn som en egen paragraf i opplæringsloven:

Formålet til kulturskolen er å gi eit undervisningstilbod av høg fagleg og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge, uavhengig av kvar dei bur og økonomi.

I kulturskolen skal elevane få lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstnariske uttrykk. Kulturskolen skal òg bidra til å kvalifisere elevar med særleg interesse og motivasjon for opptak i høgare kunstfagleg utdanning. Tilbodet skal bidra til danninga barn og unge får, til å fremje respekt for den kulturelle tilhøyrsele andre har, til bevisstgjerung av eigen identitet og til å utvikle evna til kritisk refleksjon.

Kulturskolen er open for personar i alle aldrar, men barn og unge frå 0 til 19 år er primærmålgruppa, og barn i skolealder, til og med vidaregåande opplæring, skal prioriterast.

Kulturskolen skal vere både ein skoleaktivitet, ein kulturaktivitet og ein fritidsaktivitet.

Kulturskolen skal gi elevane moglegheit til å medverke. Elevane skal erfare at dei blir lytta til, at dei har reell innverknad, og at dei kan påverke det som vedkjem dei.

Kulturskolen bør vere ein samarbeidande aktør med barnehagen, grunnopplæringa, SFO, anna kulturliv og frivillige aktørar i den enkelte kommunen. Kulturskolen kan vere eit lokalt ressurscenter.

Det er eit mål at alle kulturskolar skal ha eit breiddetilbod og eit kjernetilbod. Nokon kulturskolar i kvart fylke/region kan ta eit særskilt ansvar for fordjupingstilbod og talentutvikling.

Ein kulturskole for alle inneber at alle, uavhengig av bakgrunn, føler seg velkomne. Kulturskolen bør spegle av mangfaldet i samfunnet gjennom eit breitt samansett tilbod av undervisning, formidling og skapande verksemd.

c) Forslag om formulering om forskrift for kulturskolen.

Norsk kulturskoleråd vil også be om en åpning i lovteksten om kulturskolen slik at det på et senere tidspunkt kan vedtas en forskrift for kulturskolen. Dette er særlig viktig dersom kulturskolens formål (fra punkt 1,b) ikke kommer inn i lovteksten. Vi anbefaler derfor en formulering i lovteksten om kulturskolen tilsvarende det som ligger andre steder i loven. I det *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge* legger opp til en revidering av kulturskolens rammeplan, som pr i dag er veiledende, ser vi for oss at deler av en rammeplan for kulturskolen kan gjøres til forskrift for å sikre et tilbud av god faglig kvalitet i alle kommuner.

Forslag om åpen formulering om mulighet for forskrift.

Norsk kulturskoleråd foreslår at følgende formulering legges til lovformuleringene om kulturskolen: «Departementet kan gi nærmere forskrift om rammeplan for kulturskolen.»

2 Læringsmiljø

Lovtekstforslagets kapittel 12 sikrer gode rettigheter til et trygt og godt læringsmiljø i grunnskole, leksehjelpordningen og skolefritidsordningen. Norsk kulturskoleråd er opptatt av å styrke retten til trygt og godt læringsmiljø også i kulturskolen.

I forslaget til lovtekst om kulturskolen står det i KDs forslag at:

Kulturskolen skal ikkje godta krenkjande oppførsel som til dømes mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Kulturskolen skal førebyggje tilfelle der elevane ikkje har eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane. (§ 26-1)

Norsk kulturskoleråd er glad for at læringsmiljøet skal styrkes i lovteksten, og især den plikt skoleeier har til å «arbeide kontinuerlig for...». Vi mener likevel dette er en for lite presis føring som i praksis ikke sikrer barnas rett til et godt og trygt læringsmiljø. Lovteksten sier ikke noe konkret om ansvaret for oppfølging, hvilke rettigheter barn og foresatte har for å bli hørt, og konsekvenser ved unnlattelse. Norsk kulturskoleråd mener derfor at kulturskolen bør bli tatt inn i kapittel 12 *Skolemiljøet til elevane*, eventuelt med noen modifikasjoner. Slik det er i dag vil opplæringslovens paragraf 9A gjelde dersom kulturskolen har undervisning i grunnskolens lokaler, men da er ansvaret plassert på grunnskolens rektor og ikke kulturskolens ledelse. Vi mener derfor det her må ryddes opp, og dette best kan gjøres ved å inntenke kulturskolen i kapittel 12, og samtidig beholde en formulering under kulturskolens lovtekst som viser til dette.

Forslag om å inkludere kulturskolen i kapittelet om læringsmiljø.

Vi foreslår at § 12-1 Verkeområde for kapittelet, lyder:

«Dette kapittelet gjeld for skolen, leksehjelpordninga og skolefritidsordninga og kulturskolen». Vi ser at dette medfører at noen av formuleringene under kapittelet må gjøres om, eller at det må lages spesifiseringer for kulturskolen. Vi tror likevel at det å tenke kulturskolen inn her – og legge til rette for at læringsmiljøet i kulturskolen skal være like trygt som i grunnskolen og SFO – er helt riktig.

Et alternativ til dette er at departementets tekst om læringsmiljø (som i høringsutkastet ligger under siste del av § 26,1) bygges ut slik at det ivaretar de innvendingene vi har kommet med ovenfor. Eventuelt kan det også under lovtekstene om kulturskolen åpnes for at departementet kan «gi nærmere forskrift om skolemiljøet til elevene i kulturskolen for kulturskolen», slik at det kan arbeides videre med dette spørsmålet.

3 Medvirkning

I høringsnotatets kapittel 16 *Elevenes medvirkning og skoledemokratiet* fremholdes elevenes rett til å ytre seg og bli hørt. Det vises både til grunnloven og FNs barnevernkonvensjon. Både grunnloven og barnevernkonvensjonen er gjeldende for kulturskolen.

Norsk kulturskoleråd støtter departementets forslag om videre arbeid med dette, slik det står i høringsnotatets kapittel 16.5, men ønsker imidlertid at kulturskolen inkluderes i forslaget. For eksempel bør det tydeliggjøres at følgende forslag også omhandler elevene i kulturskolen:

Departementet foreslår derfor å lovfeste at elevene etter opplæringsloven har rett til medvirkning i alt som gjelder dem selv, og at det, som i barnevernsloven, skal framgå uttrykkelig av loven at eleven skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon. Elevene har rett til å ytre meningene sine fritt og skal bli hørt, og elevenes meninger skal vektlegges etter alder og modenhet.

Dette kan gjenspeiles på flere måter i lovteksten. I *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge* legges medvirkning inn som et viktig element i formålet til kulturskolen: *Kulturskolen skal gi elevane moglegheit til å medverke. Elevane skal erfare at dei blir lytta til, at dei har reell innverknad, og at dei kan påverke det som vedkjem dei.* Dersom Kulturskolerådets forslag fra 1, b) om å ta inn formuleringene fra *Meld. St. 18 (2020–2021)* om kulturskolens formål inn i loven blir gjort gjeldende, vil dette allerede være dekket på en god måte.

Om kulturskolen og medvirkning:

Norsk kulturskoleråd anbefaler at barn og unges rett til medvirkning i kulturskolen styrkes i opplæringsloven ved at formuleringen om kulturskolens formål fra *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*, (som allerede er anbefalt inkludert i opplæringsloven i dette høringssvarets pkt 1, b)) tas inn. Dersom dette ikke er mulig, foreslår vi følgende formulering tillagt lovteksten om kulturskole: «Kulturskolen skal gi elevane moglegheit til å medverke. Elevane skal erfare at dei blir lytta til, at dei har reell innverknad, og at dei kan påverke det som vedkjem dei.»

4 Kompetanse

For å sikre kvalitet, stabilitet og et helhetlig fokus på oppvekst i kommunene bør det være et lovfestet krav til kompetanse i kulturskolen på linje med grunnskole og barnehage. Både i *Stortingsmelding 18 (2020-2021)* og i den forrige regjeringens strategi «*Skaperglede, engasjement og utforskertrang - Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning*» (2019), er behovet for et helhetlig og samskapende oppvekstmiljø fremholdt, spesielt med tanke på god utnytting av kommunens samlede kompetanse til beste for barn og unge. Derfor vil det være vesentlig at det i opplæringsloven slås fast prinsipper for kompetanse både for kulturskolens ledelse og lærere på linje med de andre skoleslagene.

Forslag om kompetansekrav og -utvikling for kulturskoleledere og -lærere

Norsk kulturskoleråd ønsker at det settes krav om faglig, pedagogisk og administrativ kompetent ledelse i kulturskolene og foreslår derfor en formulering tillagt lovteksten om kulturskolen:

«Kulturskolen skal ha en ledelse som er faglig, pedagogisk og administrativt ansvarlig.

Den som skal tilsettes i undervisningsstilling i kulturskolen skal ha relevant kunstfaglig og pedagogisk kompetanse. Departementet kan gi nærmere forskrift om krav til utdanning og praksis for den som skal tilsettes i undervisningsstillinger i kulturskolen».

I tillegg til dette bør kulturskolen innlemmes i kapittel 17 "Personalet i skolen, skolefagleg kompetanse og kvalitetsutvikling" slik som følger:

§ 17-8 Krav om kompetanse i skolen og kulturskolen

Kulturskolen er allerede en del av kapittel 17 gjennom § 17-9 Politiattest og forbod mot tilsetjing.

Det er derfor naturlig at kulturskolen også inkluderes i andre aktuelle paragrafer i kapittel 17.

Konkret vil dette si at kulturskolen blir innlemmet i § 17-8:

Kommunen og fylkeskommunen har ansvar for å ha den rette og nødvendige kompetansen i skolen og kulturskolen. Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at lærerar, rektorar og andre tilsette i skolen og kulturskolen får høve til å utvikle seg fagleg og pedagogisk så dei kan vere på høgd med utviklinga i skolen og samfunnet.